

op aan komt en niet Wel-historie dier oft Zweig dit ner, alvorens m. Eerst als Fouché: het partij, die, n zon. Maar dus al door et beslissend oud worden. Entscheldun-eweten heeft. nvloedrijk bij

mensen die vjes trokken, a niet tot de revolutie. Bij oeten worden die wir Diplo-mu, op hun een dergelijk

den politicus, dais diceses u menig be- worden ge

RUINS SLOT.

IEKE-
VEN

ge vergezellen, er economisch in aanraking, dat arbeiders, niging, mede- werden behan- werd ontzegt, ras, afgeraden zel te nemen, a hier niet be- vraag, of een andeling moet dit naar ons

en contractueel an, dat tot het rhouding heeft in een geschil usschen huur- lat de verhou-

niet heeft op- en weg te rui- ren, te strijden met volkomen skelijke waar- nast volkomen en.

beide partijen overtuigd zijn, en anderszids komen toegan- gementen. Dan eperktheid van hart volkomen oe paradoxaal

Dan kan de kken, met den ij hem in sta- omdat beiden atant van het us, wiens bloed die op sociaal

1, ernstig zelf- og dan anders- leeren gewezen t de zonde ligt van bitterheid chter, wanneer complicaties tot zich aan het van een „zich-

ubliek optreden eest openbaart, en worden ver- er, of tegen de ten overtredding ermaan en con-

wij bedoelen, dus voor de ar- door ons niet tot het publiek et conflict, om stem te zoeken te laken.

Dat men post voor de fabrieken, om te weten of er gewerkt wordt en hoe er gewerkt wordt, dat men zich nauwkeurig op de hoogte houdt van het aantal dergenen die aan het werk bleven en eveneens van hen die van buiten pogen in te komen, kan door niemand, die zich van de positie goed rekenschap geeft, worden afgekeurd.

Dat men hen, die aan het werk bleven, poogt te overtuigen dat zij verkeerd doen en iemand, die tracht in de plaats der stakende arbeiders te komen, daarvan tracht af te houden, kan men al evenmin onder de verkeerde praktijken rekenen.

Hier past in ons oordeel de grootst mogelijke voorzichtigheid. Wij hebben meermalen gehoord, dat iemand aan het werk bleef in een bepaald conflict, om des gewetens wille. En wij hebben de ervaring, dat men dit in onze gereformeerde kringen ook heel graag aanneemt. Nu zijn ook wij bereid dit te aanvaarden, al is dat in bepaalde gevallen, gete op de overigens nog al stordige levenswijze der betrokkenen niet steeds gemakkelijk. Evenwel, het zij grifweg toegegeven, wij kennen toch ook de gevallen, die ongetwijfeld „echt" waren, en wij hebben daarvoor alle achting.

Maar, en hier is het belans niet gemakkelijk instemming te vinden in den breeden kerkelijken kring, onder de stakers treft ge ze ook aan, kloeke belijders en teere christenen, die het conflict „om des gewetens wille" begonnen zijn.

Moet bij de oorzaken van het economisch conflict een kerkeraad in den regel erkennen, dat hij geen oordeel kan hebben, bij de ontwikkeling der actie komt mee de vorm in het geding, waarover de kerkeraad wel oordeelen kan en onzes inziens ook oordeelen moet.

Het ligt voor de hand, dat wij het ook nu niet hebben over het posten. Zelfs niet over het volgen, indien dit niets anders bedoelt dan het willen contruleren van wat er plaats grijpt. Evenmin over het spreken met de niet-stakers over een zich aansluiten bij hen, die in conflict liggen.

Maar wel over de ontaarding van het posten in een handeling waarvoor men in den regel met verandering van één klinker, alle zelfde letters van het woord posten gebruikt. Wel over het uitnemen, over het vervloeken, over het sarren van hen, die om wat reden dan ook, anders handelen. Wel over elke handeling van geweld.

Voor al deze dingen heeft de christen arbeider zich te wachten. Hij behoeft zijn handen, zijn voeten, zijn tong, zijn oogen, zijn hart. Met God moet het conflict gewonnen en niet met den duivel. God moet er om geboden en straks om gedankt zijn.

Hier moet niet enkel aan de arbeiders gedacht. De patroons staan aan dezelfde gevaren bloot. Zij hebben evenveel zorg noodig als de arbeiders. Soms in hun isolement nog meer.

Daarom lijkt het ons dat in dagen van conflict de herderlijke zorg moet worden verdubbeld. Dat is het eerste wat noodig is. Zorg die zich uit in de prediking des Woords en in het gebed der Gemeente. Zorg, die zich uit in trouwe bearbeiding, ook door het huisbezoek van de broeders, die het zoo zwaar hebben, naar het uiterlijke en innerlijke. Die de materiële zorgen zien klimmen, door het offer, en wien de geestelijke gevaren omringen van allen kant.

Daar is, men vergeet dit toch nimmer, dikwijls meer troost noodig, dan men oppervlakkig denken zou. Daar is menigmaal zoo veel strijd gevoerd eer men tot strijd kwam. En de behoefte aan geestelijken steun is veel sterker, dan de behoefte aan vermaning, die dikwijls heel gemakkelijk wordt gegeven.

Laat onze predikanten en onze ouderlingen, in dagen van economische conflicten, zoomin mogelijk spreken over economische problemen. Laat ze allereerst waken over de zielen, opdat deze geen schade lijden. Zoo waken ze het best over de heiligheden van des Heeren Huis.

Hier rijze geen misverstand. Vermaning, censuur kan noodig zijn. Voor arbeiders en voor patroons. En nimmer verzake de Gemeente haar roeping in dit opzicht.

Maar die vermaning en censuur zal niet worden toegepast om het feit der staking, maar om een optreden, een handeling, een levensuiting, een belijdenis, die niet in overeenstemming is met den eisch onzes Gods en die na vermaan niet is beloden en betreurd.

G. BAAS Kzn.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„Vrijwillige stopzetting".

In verschillende kringen wordt er op aange- drongen, dat men om de noodige zuinigheid te betrachten, voorloopig niet tot de stichting van nieuwe scholen zal overgaan.

Deze aandrang komt uit verschillende kring en heeft bewust of onbewust een verschillende grond. 'Is daarom gewenscht, die gronden wel even nader te bekijken.

Er zijn heel wat mensen, die met nijldige

oogen de groei van het Chr. Onderwijs aanzien en daarom graag elke gelegenheid aangrijpen, om de mogelijkheid van uitbreiding tegen te gaan. Zoo iets zal bij ons niet gauw, beter gezegd nooit, een gewillig oor vinden. Wanneer we denken aan de buitenwijken van onze groote steden, waar de bevolking voortdurend wast, dan achten wij noodzakelijk, dat tijdig in die wijken onze scholen verrijzen. De gemeente moet zorgen, dat er gelegenheid is voor de kinderen om school te gaan, welnu, niet minder hebben onze vereenigingen de roeping, te zorgen, dat onze kinderen het onderwijs kunnen ontvangen, dat wij vragen. In deze richting worden dan ook alle beperkende bepalingen door ons afgewezen.

Evenwel, in de laatste tijd is er ook sprake van schoolstichtingen, waarbij in alle ernst gevraagd mag worden, of die ook noodig zijn. Het gaat dan over gevallen, waar op een dorp b.v. een flinke school voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs is, laten we zeggen met vier lokalen en vier leerkrachten. Nu komt in het kamp van de voorstanders van Christelijk Onderwijs eenige gedeeldheid. Men begint van zekere zijde te werken voor een school, die zal uitgaan van een vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs, of van een vereeniging, aangesloten bij het Gereformeerd Schoolverband. De gemengde school wordt zoowat gehalveerd, zoodat men nu twee schooljes krijgt, elk met twee leerkrachten. Daarmee is aan het onderwijs een slechte dienst bewezen, terwijl het niet uitgesloten is, dat de gehalveerde school met een of twee lokalen over- compleet zit en in haar exploitatie ten zeerste be- moeilijkt wordt. En dan mogen we als burgers van ons Vaderland er ook toch nog wel aan denken, dat alle onnoodig geld uitgeven, zelfs in tijden van voorspoed, moet worden gemedend, laat staan dan in tijden van depressie, zooals wij nu door- maken.

Men heeft nu in ernst voorgesteld, dergelijke schoolsplittings vrijwillig stop te zetten. Eerlijk gezegd, zou er in dit geval geen stopzetten noodig moeten zijn. Vrijheid is een kostbaar goed en moet daarom zorgvuldig bewaard, anders wordt ze ons ontnomen. In 'talgemeen zijn we het daarover roerend eens, maar we kunnen vaak in ons bij- zonder geval de toepassing niet vinden. Hier zijn de Gereformeerden te stijf, om aan de Hervorm- den een behoorlijke invloed te geven, door een aan- tal bestuursleden of leden van het personeel uit de Ned. Hervormden te kiezen. Op een andere plaats wordt precies het omgekeerde gezien. Nog weer elders meent men, dat de kinderen te ver moeten loopen en is men diensvolgens van oordeel, dat nieuwe schoolstichting alleszins gemotiveerd is.

Nee, ik geloof niet, dat het vrijwilligheidsbegi- sel hier van voldoende kracht is. En daardoor loopt men natuurlijk gevaar, dat er van hoogerhand wordt ingegrepen. Er is immers al in het nieuwe wets- ontwerp—Terpstra een bepaling opgenomen, dat voor de oprichting van nieuwe kweekscholen de toestemming van de Kroon noodig is. Dat wijst al in die richting.

Ik zou dan ook graag een andere weg zien ingeslagen. Wij hebben immers onze groote orga- nisaties, waarin mannen de leiding hebben, die objectief van wat breder standpunt de zaken kun- nen bezien, dan plaatselijk dikwijls mogelijk is. Wij hebben als centraal lichaam de Schoolraad, die hier misschien een taak zou kunnen vinden en anders, wil men de zaak meer differentiëren, dan zijn er de drie groote Vereenigingen: Christe- lijk Nationaal Schoolonderwijs; Gereformeerd Schoolverband en Christelijk Volksonderwijs, die voldoende vertrouwen in het land hebben, om met een waardevol advies tot de regering te komen. Onze noodzakelijke schoolstichting behoeft dan niet stopgezet te worden, want dat gaat in vele gevallen niet, maar we zouden ons wel kunnen onttrekken aan plaatselijke gevoeligheden, die nog maar niet dadelijk een nieuwe school mogen doen verrijzen. Een deel van ons volk vindt elke school goed, die haar gegeven wordt; dat is nog geen bewijs van maatschappelijke kracht; ook niet van verantwoordelijkheidsbesef inzake de opvoeding der kinderen. Daarom is de vrije school een zoo kost- baar bezit, dat op hooge prijs moet worden gesteld. Desnoods mag dan als subsidie-voorwaarde worden opgenomen, dat bij nieuwe scholen een der groote organisaties haar noodzakelijk moet vinden. Dat is dan een stukje eigenberechting, zooals we ook in onze Commissies van Beroep hebben.

Gr.

G. MEIMA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De actie van de jonggereformeerden in Zwitserland IV.

Geen repristatie doch reformatie beoogt pfr R. Grob met de zijnen, zoo besloot ik mijn vorig artikel. Zoo kan men verstaan van hoe groote gevolgen zoude blijken het besluit van den nog zoo jongen Grob, de benoeming tot directeur van „de Schweizerische Anstalt für Epileptische te Zurich"

aan te nemen. Maar zou deze Inrichting niet al de krachten van director R. Grob opeischen en misschien dreigen te verteren? In het Zondagsblad van „De Standaard", Zaterdag 21 November 1931, wordt in verband met het Gouden Jubileum van de „Vereeniging voor Lijders aan vallende ziekte te Heemstede", een kort overzicht van haar geschie- denis en werk gegeven. Daardoor kan men eeni- gen indruk ontvangen van het bijzonder omvangrijk werk verbonden aan de leiding en het bestuur van een dergelijke inrichting. De Zwitsersche Anstalt für Epileptische bestaat thans reeds vijf en veertig jaar. Ik vermoed dat deze Inrichting in Zurich van nog grootere omvang is dan die te Heemstede. Zoo is dan de vraag eene voor de hand liggende: maar ging de jonge director door de benoeming en aanvaarding van het directeurschap der Anstalt niet verloren voor de jonggereformeerde beweging? Toch niet! Integendeel!

Toen hij deze betrekking aanvaardde was er nog geen jonggereformeerde beweging; kon er alleen nog maar sprake zijn van een paar jonggerefor- meerden, en het zijn juist dezen die de beweging hebben doen ontstaan en haar steeds grooteren omvang doen krijgen. De R. Grob is een man van meer dan gewone werkkraft; is een man, die zich op meer dan één terrein beweegt en bewegen kan. Dat ziet men altijd weer bij dergelijke leidende figuren! Niet minder in Zwitserland dan in ons eigen land! Zulke leiders weten leven te wekken en het leven er in te houden. De kringen gevormd rondom hen worden steeds van wijderen omvang en doen weer nieuwe kringen ontstaan. Vanuit dat middelpunt der beweging, gaan gestadigdoor nieuwe bewegingen uit. Leiders weten krachten te ont- decken, en die aan het werk te zetten. Zulke man- nen zijn de motoren die vele raderen drijven. Als director der Anstalt staat ds Grob in nauw ver- band met het werk der christelijke barmhartigheid, echter dit was niet het terrein dat hij als student en jong vicarius zich tot arbeidsveld dacht te kiezen. Hij minde de studie. Was voor zichzelf van gereformeerde overtuiging. Echter de vrees leefde in hem, dat voor de gereformeerde levens- beschouwing er wel geen groote toekomst was. Waren er ergens nog leidende figuren die belijders waren der gereformeerde leer en aanhangers van de gereformeerde beginselen? Hij had er niet veel van gehoord noch gelezen. Ja, hij was niet onbe- kend met den Reformierten Bund in Duitschland, doch van de gereformeerde kerken in Nederland wist hij hoegenaamd niets. Men kan zich dan ook indenken, hoe hij verwonderd hij was toen Dr W. Kolffhaus hem sprak van ons land en onze kerken en van de leidende figuren op de terreinen des levens, waarop de gereformeerde beginselen van gezag waren. In 1917 wist hij naar zijn eigen ge- tuigenis nog niets van Holland. Dat wil echter volstrekt niet zeggen, dat ook hij toen nog niet gereformeerd, noch Calvinist was, immers de liefde tot de gereformeerde beginselen is bij ds Grob een erfstuk der vaders. Herinnert u dat hij als student reeds de aandacht trok, deze „rariteit" on- der de theol. studenten aan de Universiteit van Zurich. Deze liefde wies, deze overtuiging won in kracht naarmate hij, naar de gelegenheid hem ge- boden en den tijd hem gelaten, de gereformeerde vaders leerde kennen en de werken van Calvijn bestudeerde. Hier in Zurich kunnen wij eenzelfde verschijnsel opmerken als onze afgevaardigden naar de vergadering van de Zwitsersche Sectie van de Presbyterian Alliance te Mazamet, Tarn, Frankrijk, tot hun blijdschap constateerden, te weten, dat men niet maar over Calvijn sprak en las, doch Calvijn zelf wilde kennen en dies lezen zijn werken. Het is zeer te hopen dat ook in ons midden de studie van Calvijn zelf en het lezen van hem gepaard ga met het lezen over hem.

Ook zat de director niet stil; dankbaar zelf de gereformeerde leer aan te hangen en lief te hebben; twijfelmoedig of daar nog wel plaats voor was in zijn geliefd vaderland. Zulke figuren zoude God niet tot leiders kunnen gebruiken. Zulken worden dat ook niet. Een leider stelt zich zelf niet aan de spits dergenen die hem volgen. Doch de volge- lingen kiezen deze mannen en volgen hen en mocht- ten dezen soms aarzelen of zij daartoe van God wel zijn geroepen; die hen volgen aarzelen daar- omtrent niet, doch zien in hen hun leiders; kie- zen hen voor zich; volgen hen; sterken hen; des- noodig bemoedigen ze dezen ook, en als ze zouden willen volgen in de achterhoede liever dan vooraf- gaan, dan worden ze vooropgedrongen en gesteld en aldaar door getrouwen en overtuigden gehand- haafd. Door zulken die zich zelf zoeken, door dezen alleen wordt wel eens getwijfeld aan het „suo jure", wijl ze te veel denken aan het „meo jure".

Ik kan enkele degelijke bewijzen geven dat di- rector Grob niet voor de zaak der jonggerefor- meerden verloren ging door de positie, niet door hem geambieerd, noch begeerd, doch waarin hij werd gesteld en bevestigd door de leiding van God. Reeds in 1918 verscheen van zijn hand „Briefe über Calvin", uitgegeven bij Rascher & Co, Ver- lag, Zurich. Het „Vorwort" oriënteert ons onmid- dellijk. Zijn brieven zijn bestemd voor die Protestan- ten die in de Reformatie niets zien dan een „ver- neimende und abbauende, eine unfruchtbare Los- van-Rom-beweging". Nu, tegenover dit standpunt